

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

Yeni Dönemde Fransa-Türkiye İlişkileri ve
Türkiye-AB İlişkilerine Etkileri

Erdem Tekçi
İKV Uzman Yardımcısı

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

Yeni Dönemde Fransa-Türkiye İlişkileri ve Türkiye-AB İlişkilerine Etkileri

Erdem TEKÇİ, İKV Uzman Yardımcısı

Genel Tespitler

Nisan ayında iki aşamalı olarak gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimlerinin sonucunda Emmanuel Macron, yeniden Fransa Cumhurbaşkanı olurken, haziranda düzenlenen genel seçimlerde Ulusal Meclisteki çoğunluğu elde etmeyi başaramadı. Ukrayna krizi ve Avrupa genelinde yükselen enerji ve gıda fiyatları neticesinde ciddi bir şekilde hissedilen enflasyonun gölgesinde geçen seçimlerde katılım oranları oldukça düşük kaldı. Ayrıca, cumhurbaşkanlığı seçimlerinden "aşırı sağ" olarak nitelendirilen Ulusal Birlik hareketi, genel seçimlerden ise sosyalist ittifak NUPES güçlü çıktı. Adayların vaatleri ve Fransa siyasetinin geleceğindeki belirsizlikler, seçimlerin seyrini belirlerken, seçim sonuçları hem Fransa hem de Avrupa'daki siyasi ortamın geleceğine dair önemli ipuçları veriyor. Dolayısıyla seçimlerden sonra ortaya çıkan tablo bizlere merkez siyasetinin açmazlarından alternatif arayışlarına, Fransa'nın Dönem Başkanlığı performansından AB'deki dengelere kadar birçok faktördeki gelişmelere ve Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerin geleceğine ilişkin veriler sunuyor. Ayrıca Türkiye ile Fransa arasındaki ilişkilerin zaman zaman gergin seyrettiği Macron'un birinci cumhurbaşkanlığı döneminin ardından yeni dönemde kısmî bir "normalleşme" sürecine girildiği tespit edilmekle birlikte, bu sürecin devamlılığını için diyalogun sürdürülmesi gerektiği de çalışma tarafından öneriliyor.

2022 yılında iki defa sandığa giden Fransa vatandaşları, nisan ayında cumhurbaşkanlarını, haziran ayında kendilerini temsil edecek milletvekillerini seçti. 24 Nisan'daki seçimlerin sonucunda Emmanuel Macron, beş yıl daha cumhurbaşkanı olarak görevde kalmaya hak kazanırken 19 Haziran'da tamamlanan genel seçimler sonrasında meclisteki çoğunluğunu kaybetti. İki seçimin de özgül olarak ortaya çıkardığı sonuçların yanında birlikte değerlendirildiklerinde önümüzdeki dönemde Fransız siyasetinin birçok ciddi sınamayla karşı karşıya kalacağını öngörmek mümkün.

10 ve 24 Nisan tarihlerinde gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Emmanuel Macron, kampanyasını son yıllarda hem akademi hem de siyasal iletişim mecralarında "aşırı sağ" olarak nitelendirilen siyasi harekete, 12 ve 19 Haziran tarihlerinde düzenlenen genel seçimlerde ise aynı mecralar tarafından "radikal sol" olarak nitelendirilen sol ittifaka karşı olarak belirledi. Bu kampanyalar sonucunda Macron, yeniden cumhurbaşkanı olarak seçilmesine rağmen Le Pen'e karşı bir Pirus zaferi elde ederken genel seçimlerde diğer ittifak ve partilere kıyasla en fazla sayıda milletvekilini çıkarmış olmasına rağmen, Ulusal Meclisteki çoğunluğunu kaybetti. Dolayısıyla Macron'un görev süresinde vadettiği yasaları Ulusal Meclisten geçirmesi için yeni çözümler bulması gerekirken Fransa'da önümüzdeki beş yıl için siyasi belirsizlik ve istikrarsızlık yaşanması ihtimali oldukça yüksek.

Bu yazıda Fransa siyasetinin güncel durumunun çözümlenmesi ve geleceği ile ilgili öngörülerde bulunabilmek için öncelikle cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesi genel durum hakkında bilgiler verilecektir. Ardından Fransa seçimlerinin yapısı, yarı başkanlık sistemi ve Fransız oy çokluğu sistemi tanıtılacak, seçimlerin nasıl bir atmosferde gerçekleştirildiği ve adayların -özellikle de dış politikadaki- güncel gelişmelere nasıl yaklaştıkları incelenecektir. Sonrasında iki seçimde de ön plana çıkan adayların vaatleri ele alınacak ve seçimlerin nasıl sonuçlandığı verilerle anlatılacaktır. Son bölümde ise Meclis seçimlerinin sonuçları ve Macron'un liderliğindeki hükümetin 2022 performansı değerlendirildikten sonra, Türkiye ve Fransa arasındaki ilişkilerin bir değerlendirmesi yapılarak gerek Türkiye gerekse de Türkiye-AB ilişkileri için seçim sonuçlarının hangi muhtemel etkileri barındırdığı tartışmaya açılacaktır.

Cumhurbaşkanlığı Seçimleri Öncesinde Gündem

Fransa'nın mevcut Cumhurbaşkanı Macron'un yeniden seçilmek için yarışacağı herkes tarafından bilinse de resmî olarak adaylığını ilan etmesi hayli zaman aldı. Macron, 3 Mart 2022 tarihinde "Fransızlara mektup" başlıklı bir bildiriyle adaylığını açıkladı. Bildirisinde Macron, bir yandan özeleştiri yaparken diğer yandan da yeniden seçilmesi durumunda öncelik olarak belirleyeceği politikalarından bahsetti. Beş yıllık görev süresi boyunca başta terörizm, COVID-19 salgını ve Avrupa'da başlayan savaş olmak üzere birçok sorunla

mücadele edildiğini ifade ederken bunların hepsinde başarının yakalanamadığını da itiraf etti.¹

Fransa'nın geniş siyasi spektrumunda yer alan 12 aday ilk turda birbirleriyle yarışmak üzere programlarını tanıttı. Seçimlere yaklaşırken adayların vaatlerinin nasıl olacağı, Fransız seçmenlerin beklentilerini hangi ölçüde yansıtacağı ve Macron'un bu beklentilere hangi ölçüde yanıt verebileceği merak konusuydu. Buna ilaveten 2017 seçimlerinde ağır darbeler alan ve Fransız siyasetinin başat siyasi partileri olan *Les Républicains* (Cumhuriyetçiler) ve *Parti Socialiste'nin* (Sosyalist Parti) eski gücünü toparlayıp toparlayamayacağı ve radikal sol ve radikal sağ temsil eden adayların nasıl bir sonuç alacakları da merak ediliyordu.

2017 seçimlerinde Sarı Yelekliler protestolarından hareketle sosyal politikaya yönelik verdiği vaatlerle göreve gelen Macron, cumhurbaşkanlığı süresince izlediği neoliberal politikalarla beklentileri karşılayamamıştı. Kendisini yine merkeze konumlandıran bir kampanya ile hareket eden Macron, ayrıca sosyal politikalara ayrılan kamu harcamalarını kısmayı, emeklilik yaşını 65'e yükseltmeyi ve istihdamı artırmayı hedeflerken asgari ücretin iyileştirilmesini de vadetti. Bu nedenle Macron'un kampanyası, sosyalist ve sol siyasi hareketlerden tepki topladı. Öte yandan başta altı nükleer enerji santralının kurulumu da dâhil, iklim değişikliğine karşı ekonominin yeşil dönüşümünü destekleyecek politikaları sürdüreceğini ilan ederek Yeşiller seçmenine ve göçmen akınlarına karşı sınır düzenlemelerini güçlendireceğini vaat ederek de sağ seçmene göz kırptı.

Diğer güçlü aday Marine Le Pen ise 2018 yılında partisinin ismini Ulusal Cephe'den (*Front National*) Ulusal Birlik'e dönüştürdü ve 2019 yılındaki AP seçimlerinden birinci parti olarak çıktı. Parti politikasında geçmiş yıllara kıyasla daha ılımlı bir rota çizmeye başladı. Le Pen'in kampanya sürecinde en çok odaklandığı nokta göç ve güvenlik oldu. Kısaca, Fransa'ya yönelen göç akınlarını "önleyecek" ve sınırların güvenliğini sağlayacak mekanizmaların kurulmasını ve kayıt dışı göçmenlerin sınır dışı edilmesini içeren düzenlemelerin gerçekleştirilmesini vadetti. Ayrıca, Fransa topraklarında doğan ve hâlâ orada ikamet eden göçmenlerin evlilik yoluyla vatandaşlığa alınması ve 18 yaşında hak kazandıkları otomatik vatandaşlık hakkının ortadan kaldırılmasını önerdi.

"Boyun Eğmeyen Fransa" hareketinin adayı Jean-Luc Mélenchon ise sert söylemleri ve sosyalist kimliğiyle dikkat çekti. Mélenchon, Fransa'daki sosyal sorunları eleştiren bir kampanya belirledi. Avrupa genelinde hissedilen enflasyon artışının önüne geçmek üzere, göreve geldiğinde yakıt, gaz, elektrik ve birtakım gıda ürünlerindeki fiyatların dondurulması için "sosyal acil durum yasasını" yürürlüğe koyacağını vadetti. Bunun yanında hâlihazırda net 1258 avro olan asgari ücretin net 1400 avroya çıkarılmasını önererek Macron'u en çok eleştiri aldığı konulardan biri üzerinden sıkıştırdı.

¹ "Macron Officially Declares His Candidacy in 2022 French Presidential Election", *France24*, 03.03.2022, <https://www.france24.com/en/europe/20220303-macron-officially-declares-his-candidacy-in-2022-french-presidential-election> Erişim Tarihi: 24.04.2022.

Şüphesiz seçimin en sürpriz çıkışını gösteren aday ise eski bir gazeteci olan *Reconquête*'in adayı Éric Zemmour idi. Zemmour, Fransa siyasetinin bu zamana kadar “aşırı sağ” olarak nitelendirdiği siyaset biçimini genel algıya göre “daha da radikalleştiren” bir kampanya belirledi. Geçtiğimiz yıllarda toplumu birçok kez İslam, göç ve kadınlar üzerinden provoke etmekle suçlanmıştı. Kampanya sürecinde en çok Fransız toplumunun kültürel bir kayıp ile karşı karşıya olduğu ve bunun da göçler nedeniyle Fransızların “İslamlaşması” ve “kadınlaşmasından” kaynaklandığını iddia ediyordu.

Özetle Macron, rakiplerinin vaat ettiği politikaları soğuracak bir kampanya oluşturarak kendisini merkeze oturturken Le Pen de medya tarafından sıkıştırıldığı birçok yerde ılımlı söylemler kullanmaya özen gösterdi. Hatta Giorgio Leali tarafından 20 Nisan 2022’de *Politico*’da yayımlanan eğlenceli bir testte görülebileceği gibi seçimin ikinci turuna kalan Macron ve Le Pen, alışageldik demeçlerinin dışına çıkarak “karşı” oldukları söylemleri zaman zaman kullandı.² Örneğin Macron, devletin enerji fiyatlarını düzenlemesini ve bazı enerji şirketlerinin kontrolünü alarak enerji zinciri üzerinde tam egemenlik vurgusu yapmış,³ Schengen reformunun neden önemli olduğunu anlatırken göçün bir “hibrit silah” olarak kullanıldığını söylemiş⁴ ve başörtüsünün Fransa’nın medeniyet seviyesine bir tehdit⁵ oluşturduğunu savunmuştu.

Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ve Genel Seçimlerin Yapısı

Beşinci Cumhuriyet döneminde 12’nci kez gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimlerinin yapısı birçok özgün öge barındırıyor ve seçimler yarı başkanlık sistemi esasında gerçekleştiriliyor. Dönemin Cumhurbaşkanı Charles de Gaulle liderliğinde hazırlanan anayasa teklifinin 28 Eylül 1958’de referandum yoluyla halkın onayına sunulması sonucunda yürürlüğe giren Fransa Anayasası’nın 6’ncı Maddesi uyarınca, cumhurbaşkanı beş yıllığına seçilir ve 7’nci Maddesi uyarınca iki aşamalı seçim sonucunda göreve gelir.⁶ İlk turda adaylardan hiçbiri %50’den fazla oy alamazsa seçim,

² Giorgio Leali, “Who Said It: Emmanuel Macron or Marine Le Pen?”, *Politico*, 20.04.2022, <https://www.politico.eu/article/who-said-it-emmanuel-macron-or-marine-le-pen/> Erişim Tarihi: 25.04.2022.

³ Clea Caulcutt ve Giorgio Leali, “Macron Goes Big on State Interventionism in Plan to Reboot France”, *Politico*, 17.03.2022, <https://www.politico.eu/article/macron-france-presidential-election-campaign/> Erişim Tarihi: 22.04.2022.

⁴ Oliver Adey, “Immigration is a Hybrid Weapon”: Macron Presents His Schengen Reform, *gettotext*, 02.02.2022, <https://gettotext.com/immigration-is-a-hybrid-weapon-macron-presents-his-schengen-reform/> Erişim Tarihi: 23.04.2022.

⁵ “Ce N'est Pas Conforme À La Civilité”: Ce Qu'emmanuel Macron Disait sur le Voile en Avril 2018”, *BFM Avec RMC*, 25.10.2019, https://rmc.bfmtv.com/actualites/societe/ce-n-est-pas-conforme-a-la-civilete-ce-qu-emmanuel-macron-disait-sur-le-voile-en-avril-2018_AV-201910250407.html Erişim Tarihi: 25.04.2022.

⁶ “Texte intégral de la Constitution du 4 octobre 1958 en vigueur”, *Fransa Anayasa Konseyi*, <https://www.conseil-constitutionnel.fr/le-bloc-de-constitutionnalite/texte-integral-de-la-constitution-du-4-octobre-1958-en-vigueur>

en yüksek oy alan iki adayın yarıştığı ikinci tura kalır. Bu nedenle Fransa'daki seçmenler, ilk turda gerçekten destekledikleri adaylara oy verirken ikinci turda iki aday arasında seçim yapmak durumunda kalırlar. Bu da Fransa'daki yaygın kullanılan "kalbin veya aklın oyu"⁷ tabirini akıllara getirir.

Cumhurbaşkanı adayı olmak için ise ülke, il veya komün (*commune*) adı verilen belediye meclisleri genelinde seçilmiş 500 siyasetçinin imzasını almak gerekiyor. Adayların kampanyaları, seçimlerin adil şartlarda gerçekleştirilmesi için iki açıdan sınırlandırılıyor. Bunlardan birincisi, harcama kısıtlamasıdır. Buna göre adaylar ilk turda en fazla 16,85 milyon, ikinci turda ise en fazla 5,66 milyon avro harcayarak toplamda 22,51 milyon avroya kadar kampanya için finansman belirleyebilir.⁸ İlk turda yarışmak için gerekli koşulları yerine getiren adaylara, kampanyalarında kullanmaları için *fonds publics* adı verilen kamu fonundan 200 bin avro ödenir. Seçimler sonuçlandıktan sonra ise başarı durumuna göre maliyetlerin bir kısmı devlet tarafından karşılanır. İlk turda %5'ten daha fazla oy alan adaylar, maliyetlerinin 8 milyon avro civarında olan miktarını geri alabilirken %5'ten daha az oy alan adaylar en fazla 800 bin 423 avroya kadar geri ödeme edebiliyorlar. 2012 yılındaki seçimler hariç seçim kampanyası sürecinde en çok para harcayan adayların kazandığı da bilinen bir gerçektir.

İkinci kısıtlama ise adayların medya kampanyalarında eşit süreyi paylaşmalarıyla ilgilidir. Resmi cumhurbaşkanlığı aday listesinin Anayasa Konseyi tarafından 7 Mart'ta yayımlanmasından sonra *temps de parole* olarak da bilinen, radyo ve TV kanallarının adaylara eşit konuşma süresi vermekle yükümlü olduğu dönem başlamıştır. Kurala göre, tüm adaylar, görsel ve işitsel medyada adil sürelerde propaganda yapmak ve tartışma programlarına katılmak zorundadır. Görsel-İşitsel ve Dijital İletişim Düzenleme Kurumu (Arcom), bu süreci denetlemekle ve eşitlik ilkesinin nasıl tesis edilmesi gerektiğini belirlemekle görevlidir. Süreç boyunca eşitlik ilkesi, adayların önceki seçimlerdeki anket ve seçim sonuçlarındaki performanslarına göre belirleniyor.⁹

Genel seçimlerde Fransız vatandaşları kendisini Ulusal Meclis'te temsil eden 577 milletvekilini seçiyor. Bunların 539'u Fransa içinden, 27'si "denizaşırı" olarak tanımlanan Fransız ada ülkelerinden ve 11'i de yurtdışında yaşayan Fransa vatandaşları tarafından göreve getiriliyor. Yine 1958 yılında yürürlüğe koyulan Beşinci Cumhuriyet Anayasası ile genel seçimlerin iki tur olarak gerçekleştirilmesi kararlaştırıldı. Bununla birlikte

---

⁷ "vote de cœur ou de raison"

⁸ "5 Things to Know About French Presidential Campaign Financing", *The Local Fr*, 10.02.2022, <https://www.thelocal.fr/20220210/5-things-to-know-about-french-presidential-campaign-financing/> Erişim Tarihi: 20.04.2022.

⁹ Tracy Mcnicoll, "Explainer: How Does France's Two-Round Presidential Election Work?", *France24*, 11.02.2022, <https://www.france24.com/en/france/20220211-explainer-how-does-france-s-two-round-presidential-election-work> Erişim Tarihi: 20.04.2022.

seçimlerin, cumhurbaşkanlığı seçimlerinin hemen ardından yapılması hedefleniyordu. Çünkü siyasi istikrarın sağlanması için cumhurbaşkanlığı görevine getirilen liderin partisinin arkasına aldığı rüzgarla uygun bir şekilde çalışacağı bir kabineyi belirleyebilmesi ve beş yıl için planladığı yasa ve düzenlemeleri mecliste rahatlıkla onaylayabilmesi hedefleniyordu. Şüphesiz ki böyle bir ihtiyaç, İkinci Dünya Savaşı'ndan itibaren kurulan koalisyon hükümetlerinin sıklıkla dağılması ve bu durumun da Fransa'da siyasi istikrarsızlık yaratması nedeniyle doğmuştu.

Siyasi partiler ister tek başına ister seçim öncesi uzlaştığı partilerle koalisyon kurarak en az 289 milletvekilini Ulusal Meclise göndermeyi ve böylelikle de sorunsuz bir şekilde kabineyi kurmayı ve yasa tekliflerini rahatlıkla meclisten geçirmeyi hedefliyorlar. Dolayısıyla, göreve atanan cumhurbaşkanının sorunsuz ve hatta başarılı bir beş yıllık görev süresini tamamlayabilmesi için bağlı bulunduğu parti ve seçim ittifakının Ulusal Meclis'teki salt çoğunluğa sahip olabilmesi gerekiyor. İki tur olarak yapılan seçimlerde "dar bölge" ve "oy çokluğu" (*first-past-the-post voting*) sistemleri geçerli. Buna göre, belirlenen 577 seçim bölgesinde Fransız vatandaşları doğrudan adaylara oy vererek sadece en çok oyu alan adayı Ulusal Meclise gönderiyor. Seçimlerin ilk turunda adaylar, toplam oyların %50'sini almaya çalışıyor. Bu oy oranına ulaşan aday, birinci turda Ulusal Meclise doğrudan gitmeye hak kazanıyor. İlk turda bu yeterli oyu elde edemeyen adaylardan ikisi veya kayıtlı seçmenlerin %12,5'ine eş değer oy alan adaylar seçimlerin ikinci turunda yarışabiliyor. Burada da en yüksek oyu alan aday, seçim bölgesinin milletvekili olarak Ulusal Meclise gidiyor.

Macron'un İkinci Dönem Cumhurbaşkanlığı

10 Nisan 2022 tarihinde gerçekleştirilen ilk tur seçimlerinde Macron, %27,85, Le Pen %23,15 oy alarak ikinci tura kalmaya hak kazandı. İlk turun sonunda ön plana çıkan üç sonuç, Fransız siyasetinin yaşadığı dönüşümü gözler önüne serdi. Bunlardan birincisi, seçime katılım oranının %74,76'da kalarak 2017'deki orandan hemen hemen %3 daha az olmasıydı. İkinci bir durum ise Fransa'daki "müesses nizamın" içine düştüğü çıkmaz yol. Bir yandan yılların merkez partileri olan ve cumhurbaşkanlığını kendi aralarında paylaşan Cumhuriyetçiler ve Sosyalist Parti %5 barajını geçemezken öbür yandan son iki seçimdir ikinci tura alternatif olma iddiası taşıyan adaylar kalıyordu. Buna gerekçe olarak Macron'un uyguladığı "gerçekçi merkezci" ve "dünyaya açık" politik tavrı gösterirken alternatif ve Macron'un da lehine ilerleyen bir süreç olarak "ulusalcı veya ütopyik aşırıçılığın" yükselişi gösteriliyordu.¹⁰ Üçüncü sonuç ise bir önceki maddenin doğal bir sonucu olarak ilk turda "aşırı sağ" olarak nitelendirilen Le Pen, Zemmour ve Nicolas Dupont-Aignan'ın toplamda %33 oy almasıdır. Bununla birlikte solun en güçlü adayı olan

¹⁰ Hugh Schofield, "Fransa Seçimleri: Macron'u Le Pen Karşısında Bu kez Neden Zor Bir Seçim Bekliyor?", *BBC Türkçe*, 11.04.2022, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61062512> Erişim Tarihi: 15.04.2022.

Mélenchon'un genel seçimler için oldukça umut verici bir sonuç elde ettiğini hatırlatmakta da fayda var.

Cumhurbaşkanlığı seçimleri, belki de Avrupa için dönüm noktası olabilecek bir atmosferde gerçekleşti. Henüz seçim kampanyasını ilan etmeden yoğunlaşan Rusya-Ukrayna gerilimi, Macron'un arabulucu olarak girişimde bulunmasına yol açtı. 7 Şubat'ta Moskova'da Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin ile bir araya gelen Macron, diplomasi tarihine damga vuracak bir olayla karşı karşıya kaldı. Putin, görüşme süresince Macron ile yakın bir görüntü vermeyip iki liderin arasına yaklaşık dört metre mesafe koyan bir masa etrafında toplantıya ev sahipliği yaptı. Savaşın seyri değerlendirildiğinde ise Macron'un arabuluculuk ve yüksek tansiyonu düşürmeye yönelik girişimlerinde başarılı olamadığı ve hatta eleştirilere maruz kaldığı açıktır.¹¹

Seçimlerin yapılacağı dönemde Fransa, bir yandan AB Konseyi Dönem Başkanlığı'nı yürütüyorken¹² öte yandan da Rusya'nın Ukrayna işgaline karşı aktif bir rol almaya çabalıyordu. Fransa'nın AB Dönem Başkanlığı süresince gösterdiği performans hakkında olumlu yorumlar kadar olumsuz yorumlar da mevcut. Bazı araştırmacılar iklim, COVID-19 krizleri ve "pasifistlere" rağmen Fransa'nın Dönem Başkanlığı için belirlediği "Geri Dönüşüm, Güçlenme ve Aidiyet Hissi" sloganı ekseninde Birliğin bütünlüğünü geliştirerek koruduğunu iddia ederken¹³ diğerleri Macron'un Rusya ile ilişkiler bağlamında otoritesini kaybettiğini¹⁴ ve başta küresel kurumlar vergisine karşı Macaristan vetosu olmak üzere AB'nin tek sesliliğini koruyamadığını¹⁵ savunuyordu. Seçimlerle aynı döneme denk gelen Fransa Dönem Başkanlığı'nın sonuçları ile ilgili rapor, 4 Temmuz 2022'de yayımlandı.¹⁶ Fransa'nın özellikle sınır güvenliği, Afrika ile temaslar, İklim Paketi'nin uygulamaya

¹¹ Dmytro Kuleba, *Twitter*, 04.06.2022,

<https://twitter.com/DmytroKuleba/status/1533073469570789377?s=20&t=KBxuEs3dFr55Ays0eYcx5A>
Erişim Tarihi: 28.06.2022.

¹² Dönem Başkanlığı süresince Fransa'nın performansını değerlendirdiği bir kaynak için bkz: "Six Months of French Presidency at the Service", *Fransa AB Konseyi Başkanlığı Web Sayfası*, 01.07.2022, <https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/media/vpccfzwo/main-results-of-the-french-presidency.pdf> Erişim Tarihi 05.07.2022.

¹³ Frédéric Koller, "Et au fait, merci à la France", *Le Temps*, 02.07.2022, <https://www.letemps.ch/opinions/merci-france> Erişim Tarihi: 05.07.2022.

¹⁴ "France and the EU: Successful Presidency Under Fragile Leadership", *Le Monde*, 02.07.2022, https://www.lemonde.fr/en/opinion/article/2022/07/02/france-and-the-eu-successful-presidency-under-fragile-leadership_5988767_23.html Erişim Tarihi: 04.07.2022.

¹⁵ Étienne Lefebvre, "Europe: une présidence hors normes", *Les Echos*, 30.06.2022, <https://www.lesechos.fr/idees-debats/editos-analyses/europe-une-presidence-hors-normes-1582640>
Erişim Tarihi: 05.07.2022.

¹⁶ "Main Results of the French Presidency of the Council of the European Union", *Fransa AB Konseyi Dönem Başkanlığı Resmi Websitesi*, 04.07.2022, <https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/media/vpccfzwo/main-results-of-the-french-presidency.pdf>

geçirilmesi, Dijital Hizmetler Yasası ve Dijital Piyasalar Yasası'nın yürürlüğe koyulması, Asgari Ücret Yönergesi ve Avrupa'nın Geleceği Konferansı'nın tamamlanması konularında üstlendiği rol dikkat çekti.

AB liderlerinin Ukrayna Savaşı konusunda takındıkları “birlik” tutumunun arka planında Macron'un arabulucu faaliyetlerindeki başarısından ziyade agresif Rus dış politikasından kaynaklanan acil önlem ihtiyacı ve AB'nin Rusya'ya karşı uygulayacağı yaptırımlarla “yumuşak güç” kimliğinin temelini güçlendirme imkânı yer almaktadır.

Macron'un Ukrayna işgali temelinde yürüttüğü mesai hakkında ise içeriği değişse de ağırlıklı olarak tek bir görüş hâkim: kimi yazarlar, Macron etrafında tekelleşen Fransız dış politika tutumuna¹⁷, kimi yazarlar ise söylemler ve eylemler arasındaki uzlaşmazlığın resmettiği bir politikaya eleştiriler yöneltti. Örneğin, Macron'un diplomatik bir çözüm şansını koruma amacıyla Rusya'nın “aşağılanmaması” gerektiğini zikretmesi, Ukrayna Dışişleri Bakanı Dmytro Kuleba tarafından eleştirilmişti.¹⁸ Macron'un Putin'e yönelik tutumu, Hitler-Putin benzetmesi üzerinden hareket ederek, Putin ile temasların koparılmasının “aşağılayıcı” olarak değerlendirilmemesi gerektiği nedeniyle, aynı zamanda Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda tarafından da eleştirilere hedef oldu.¹⁹

Buna karşın Fransa, Ukrayna'ya MILAN tanksavar füzeleri ve Fransız yapımı CAESAR obüsleri de dâhil olmak üzere ağır silahlar gönderdi. Macron'un Avrupa'nın Rus enerji kaynaklarına olan bağımlılığını azaltma hedefinin en güçlü savunucularından biri olması ve Rusya'ya karşı yaptırımlardaki Fransa'nın kayda değer bir baskıda bulunması da eleştirilerin önüne geçilmesi için yeterli olamadı. Macron'un hem dış politika hem de Fransa'nın AB'deki nüfuzunu artırmaya yönelik hamlelerinin ciddi bir kumar olduğunu düşünen ve bu kumarın Fransız vatandaşları tarafından beklediği ilgiyi görmediğini, bunun neticesinde başarısız olarak değerlendiren analizler mevcut.²⁰

Gerek Avrupa gerek Fransa açısından aşılması gereken ciddi sınavlar ortaya çıkaran Rusya ve Ukrayna arasındaki gergin gündem, seçimleri çok daha çetin bir yarış haline getirdi. Rusya'ya agresif tutumundan dolayı yaptırım uygulanmalı mıydı? ABD ile ilişkiler

---

¹⁷ Clea Caulcutt, “Inside Emmanuel Macron's Failed One-Man Diplomacy Mission on Ukraine”, *Politico*, 05.07.2022, <https://www.politico.eu/article/emmanuel-macron-ukraine-war-vladimir-putin-russia-diplomacy-france-documentary/> Erişim Tarihi: 05.07.2022.

¹⁸ Michele Barbero, “There's a Method to Macron's Madness”, *Foreign Policy*, 15.06.2022, <https://foreignpolicy.com/2022/06/15/macron-putin-france-russia-ukraine-war/> Erişim Tarihi: 20.06.2022.

¹⁹ “Polish President: Calls to Putin Like Talking to Hitler”, *DW*, 09.06.2022, <https://www.dw.com/en/polish-president-calls-to-putin-like-talking-to-hitler/a-62073250> Erişim Tarihi: 11.06.2022.

²⁰ Norimitsu Onishi, Constant Méheut ve Aurelien Breeden, “A Fragmented Parliament Brings Macron Back Down to Earth”, *NY Times*, 20.06.2022, <https://www.nytimes.com/2022/06/20/world/europe/france-elections-macron-majority.html> Erişim Tarihi: 25.06.2022.

hangi düzlemde korunmalıdır? Rusya'nın Avrupa için ifade ettiği anlam nedir? NATO, "stratejik özerklik" politikası için engel mi? Avrupa, NATO'ya ihtiyaç duyuyor mu?

Seçimin ikinci turuna kalan liderler arasında bu sorular ekseninde ayrışma vardı. Bu durum aynı zamanda AB'nin geleceğini ve Fransa'nın AB'ye karşı tutumunu da belirleyecekti. Sırayla ilerlenirse Macron, Rusya'ya agresif tutumundan dolayı ek yaptırımlar uygulanması gerektiğini savunurken 2017 seçimlerinden önce Putin'e ziyarette bulunan ve hatta partisi adına Rus bankalarından krediler alan Le Pen buna karşı çıkıyordu. Daha doğrusu Le Pen, Putin ve Rusya ile kurduğu yakın temasları bir kenara bırakarak Ukrayna konusunda Rusya'nın izlediği politikanın agresif ve Ukrayna'nın ülkesel egemenliğine karşı olduğunu ifade etmiş, ancak halihazırda AB tarafından uygulanan yaptırımları yeterli bulduğunu belirtmişti.²¹ NATO konusunda da liderler birbirlerinden uzak düşüyorlardı. Le Pen doğrudan NATO karşıtı bir retorik belirlemesinin yanında yer yer NATO'dan çıkışı da savunuyordu. Macron ise ABD'nin Suriye'den askerlerini çekme kararını NATO'ya danışmadan alması nedeniyle geçmişte "NATO'nun beyin ölümünün" gerçekleştiğini belirtmiş olmasına rağmen, AB'nin savunma kapasitesini güçlendireceği bir NATO iş birliğinin korunması gerektiğini dile getiriyordu.²²

21 Nisan 2022'de gerçekleştirilen TV düellosunda gerilim oldukça yüksekti. Hayat pahalılığından göçe, AB'den emeklilik yaşına, iklim değişikliğinden anayasa değişikliğine kadar birçok konu üzerinde tartışmalar yapılsa da düellonun galibini Rusya hakkında yapılan tartışmaların belirlediği iddia edilebilir. Macron, rakibini açık bir şekilde Rusya ile geçmişte kurduğu yakın ilişkilerden dolayı eleştirerek Le Pen'in Kırım ilhakını tanıyan ilk siyasi liderlerden birisi olduğunu ve Rus bankasından kredi aldığını hatırlattı.

24 Nisan'da gerçekleştirilen seçimlerin ikinci turunda sürpriz olmayan bir sonuç çıktı. Fakat bu sonuç, Macron için bir zafer gibi görünse de Fransa ve Avrupa siyasetinin geleceği için potansiyel tehditlerin işaretlerini verdi. Seçimlere katılımın 1969'dan bu yana en düşük oranda (%63,23) kaldığı ve Macron'un %41,5'e karşılık %58,5 oy alarak kazandığı seçimi yakından incelemek gerekiyor.

İkinci tur seçimlerine giderken Zemmour ve Mélenchon'un adaylara destek konusunda yapacakları açıklamalar merak konusuydu. %7 oy alan Zemmour, Le Pen'e açık destek verirken %21,9 oy alan Mélenchon seçmenlerine sadece "Marine Le Pen'e tek bir oy vermeyin"²³ dedi. Mélenchon'un yaklaşımı bir yandan Macron'a gizli destek olarak

²¹ Charles Sapin ve Vincent Trémolet de Villers, "Marine Le Pen: 'Je suis prête à gouverner'", *Le Figaro*, 05.04.2022, <https://www.lefigaro.fr/elections/presidentielles/marine-le-pen-je-suis-prete-a-gouverner-20220405> Erişim Tarihi: 23.04.2022.

²² "Emmanuel Macron warns Europe: NATO is becoming brain-dead", *Economist*, 07.11.2019, <https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-warns-europe-nato-is-becoming-brain-dead> Erişim Tarihi: 11.06.2022

²³ "Présidentielle: Jean-Luc Mélenchon appelle à ne 'pas donner une seule voix à Marine Le Pen", *France24*, 10.04.2022, <https://www.france24.com/fr/france/20220410-pr%C3%A9sidentielle-jean-luc>

okunabilecekse de aslında güçlü bir boykot çağrısı olarak da değerlendirilebilirdi. Zira Sorbonne Üniversitesinde başlayan ve daha sonra Paris sokaklarına da sıçrayan eylemlerde atılan sloganlar “ne Macron, ne Le Pen” idi.²⁴ Seçim sonuçlarına bakıldığında sosyalist seçmenin tamamıyla boykot etmediği, ancak çok da yüksek bir katılım göstermediği ortaya çıktı.

Buna karşın, seçimi kaybetse de Le Pen’in önemli bir zafer kazandığı iddia edilebilir. Le Pen, Zemmour ve Dupont-Aignan’ın ilk turda aldıkları oyların basit bir hesapla 11 milyon olduğu düşünülduğünde, ikinci turda aldığı 2 milyon daha fazla oy, Le Pen’in Fransız kamuoyunda genel bir kabul görmeye başladığına işaret ediyordu. Öte yandan Zemmour’un yürüttüğü radikal politikanın ardından Le Pen’in ılımlı bir izlenim vermesi ve hatta Schengen Alanı’ndan ve Avro Alanı’ndan çıkış fikirlerini terk etmesi ile Ulusal Birlik hareketinin Fransa’da ana akım siyasete yerleşmeye başladığı görüldü. Kaldı ki, *France24* tarafından paylaşılan seçim sonrası anketlerde Macron’a oy veren Mélenchon seçmenin %90’ından daha fazlasının Le Pen’e engel olmak için bu tercihte buldukları hesaba katıldığında, Macron’un kampanya süresince önerdiği politikaların kabul edilmesinden çok “aşırı sağ” tehdidi bu sonucu ortaya çıkardı.²⁵ Bu nedenle, Fransa’da seçmenlerin şiddetle eleştirdikleri iki aday arasında tercih yapmak durumunda kaldığı bir seçimin yaşandığını söylemek çok da yanlış olmayacaktır.

Meclis Seçimlerinin Sonuçları ve Yeni Hükümetin İzlediği Yol

Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden iki ay sonra Fransız vatandaşlar, bu sefer kendilerini temsil edecek milletvekillerini seçmek üzere yeniden sandık başına geldi. Yine iki tur olarak düzenlenen genel seçimlerin birinci turu 12 Haziran’da, ikinci turu ise 19 Haziran’da yapıldı. Cumhurbaşkanlığı seçimi ile genel seçimler arasında geçen iki aylık süredeki gelişmeler ışığında merak edilen sorulardan ilki, Macron’un desteklediği Birlikte! (*Ensemble!*) seçim ittifakının başarılı olup olamayacağı idi. İkincisi ise Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde umut vadeden bir oy oranına ulaşan Jean-Luc Mélenchon’un önderliğinde bir araya gelen dört sol partinin oluşturduğu Sosyal ve Ekolojik Yeni Halk Birliği (*Nouvelle Union populaire écologique et sociale* – NUPES) ittifakının ne kadar oy alacağıydı. Cevabı merak edilen üçüncü soru ise çekişmeli gelecek seçimlerin sonucunda kabinenin ve meclis içi ittifakların nasıl kurulacağı idi.

Aşırı sağın yükselişinin yanında, cumhurbaşkanlığı seçimlerinin genel seçimler özelinde Fransa siyasetini ilgilendiren sonuçlarından biri de siyasi spektrumun solunda yer alan

[m%C3%A9lenchon-appelle-%C3%A0-ne-pas-donner-une-seule-voix-%C3%A0-marine-le-pen](https://www.france24.com/fr/elections/20220414-melenchon-appelle-ne-pas-donner-une-seule-voix-marine-le-pen) Erişim Tarihi: 14.04.2022.

²⁴ Brendan Cole, “French Protests Follow Student Opposition to Le Pen and Macron Runoff”, *NewsWeek*, 16.04.2022, <https://www.newsweek.com/le-pen-macron-french-election-sorbonne-far-right-paris-melenchon-1698414> Erişim Tarihi: 08.06.2022.

²⁵ @GoodPoliticGuy, *Twitter*, 24.04.2022, <https://twitter.com/GoodPoliticGuy/status/1518318360005599232> Erişim Tarihi: 25.04.2022.

ve yine bir alternatif olma iddiasını taşıyan Mélenchon'un sürpriz başarısı idi. Seçim kampanyası süresince Sosyalist Parti, Fransız Komünist Partisi ve Yeşiller seçmeninin oylarına talip olduğunu sık sık ifade eden Mélenchon,²⁶ seçim sonrası yaptığı basın açıklamasında sol içerisinde bir birliğin kurulmasına ihtiyaç olduğuna atıfta bulunmuş, Haziran'da yapılacak genel seçimlerin Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin "üçüncü turu" olacağını ifade etmişti.²⁷ Genel seçimlerin Macron'un cumhurbaşkanlığının ikinci dönemi için halktan alacağı ilk güvenoyu olması hasebiyle üçüncü tur olarak nitelendirilmesi hiç de yanlış değildi.

Mélenchon, 24 Nisan'dan hemen sonra genel seçimlere hazırlık yapmak üzere sol partilerin kapısını çaldı. Yapılan görüşmeler neticesinde Mélenchon'un seçim programı, Sosyalist Parti, Fransız Komünist Partisi ve Yeşiller'i ikna etti ve dört parti 3 Mayıs'ta NUPES ittifakını kurarak seçimler için Mélenchon'un liderliğinde hazırlık yapmaya başladı.

NUPES, birçok noktada Macron'un politikalarına eleştirel yaklaşıyor, Macron'un politikalarının bir parçası olduğu "neoliberalizme" şiddetli eleştiriler getiriyordu. "Doğayı yağmalayan, toplumları yok eden ve gücünü tüketen" neoliberal sisteme cevap olarak "bu sistemi tarihin tozlu sayfalarına atmayı", yerine "zamanın kamulaştırılacağı bir düzenin" getirilmesini savunuyordu.²⁸

Macron, Cumhurbaşkanlığı seçimlerine hazırlık yaparken emeklilik yaşını 2032'den itibaren 65'e çıkarmayı ve sosyal politikalarla ilgili alanlarda sadece enflasyon konusunda uyumlaştırmalar yapmayı vadederken Mélenchon, kendi vaadini de yenileyerek asgari ücretleri 1,500 avroya yükselteceğini, emeklilik yaşını 60'a düşüreceği ve emeklilik maaşlarını asgari ücret düzeyine çekeceğinin sözünü vermişti. Bunun ötesinde Macron, nükleer santrallerin sayısını artıracığını ve nükleer enerjinin sürdürülebilir enerji kaynakları kapsamına alınması gerektiğini ifade ederken, Mélenchon ise komünistlerin ve sosyalistlerin muhalefetine rağmen nükleer enerjiden aşamalı olarak çıkışı savunuyor ve geçmiş yıllardaki özelleştirme politikalarından vazgeçilmesini, özellikle de demir yollarının, elektriğin ve gaz şirketlerinin kamulaştırılmasını destekliyordu. İki lider, Avrupa ve AB entegrasyonu konusunda zıt kutuplarda konumlanıyordu. Macron, Avrupa'nın savunma, tedarik zinciri ve teknoloji politikalarındaki kapasitesini geliştirerek stratejik özerk bir konuma ulaşacağı bir bütünleşme tarzının arkasında dururken Mélenchon, Frexit'e karşı olsa da AB antlaşmalarının sorgulanması, kamu

---

²⁶ Kumaran Ira, "Mélenchon to ally with Greens, PCF, NPA in French legislative election", *WSWS*, 24.04.2022, <https://www.wsws.org/en/articles/2022/04/25/jpsc-a25.html> Erişim Tarihi: 05.05.2022.

²⁷ "Ne vous résignez pas! Au 3e tour les 12 et 19 juin, un autre monde est possible", *La France Insoumise*, 24.04.2022, <https://lafranceinsoumise.fr/2022/04/24/presidentielle-2022-prise-de-parole-de-jean-luc-melenchon-melenchon3etour/> Erişim Tarihi: 26.04.2022.

²⁸ Jean-Luc Mélenchon, *Twitter*, 14.06.2022, <https://twitter.com/JLMelenchon/status/1536786453379923968> Erişim Tarihi: 14.06.2022.

borçlarının Avrupa Merkez Bankası tarafından devralınması ve bunların sıfır faiz oranlı borca dönüştürülmesi gerektiğini savunuyordu.

Genel seçimlerin 12 Haziran 2022’de gerçekleştirilen birinci turu sonucunda yine ilginç bir sonuç ortaya çıktı. Seçime gidilmeden önce Başbakan Jean Castex’in istifasının ardından Cumhurbaşkanı Macron, 16 Mayıs 2022 tarihinde aynı dönemin Çalışma Bakanı olan Élisabeth Borne’u yeni kabine kurmak üzere başbakanlığa atamıştı. Fakat henüz birkaç gün içinde yeni kabine büyük bir şok ile karşı karşıya kaldı. Dayanışma, Özerklik ve Engelli Bireyler Bakanı olarak göreve getirilen Damien Abad ile ilgili cinsel istismar iddialarının ayyuka çıkmasıyla kamuoyunda kabinenin istifasına yönelik bir baskı oluşmuştu.²⁹

Toplamda 6 bin 293 adayın yarıştığı ve katılım oranının %47’de kaldığı birinci turda NUPES, oyların %26,11’ini alarak %25,88 oy alan Birlikte! İttifakını geride bırakmayı başardı. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ikinci turunda Macron’un rakibi olan Le Pen’in partisi Ulusal Birlik’in oyları %18,68’e düşerken Cumhuriyetçiler, oylarını %10,42’ye yükseltti. İlk turda %50’den daha fazla oy almayı başarıp doğrudan Ulusal Meclis’e gitmeye hak kazanan beş milletvekilinden dördü NUPES, biri Birlikte! ittifakının adayydı. NUPES’in Ulusal Meclis’e göndermeye hak kazandığı adaylardan üçü Paris, biri ise 2005 yılındaki ayaklanmalara ev sahipliği yapan getto bölgesi Seine Saint-Denis’te başarıya ulaştı. Buna rağmen, ikinci tur sonucunda Birlikte! ittifakının 260 ile 300, NUPES’in ise 175 ile 215 arasında sandalye kazanması bekleniyordu. Dolayısıyla Macron’un seçim sonucunda mutlak çoğunluğu elde edebilme ihtimâli, edememe ihtimâli ile başa baş ilerliyordu.³⁰

Birinci tur sonucunda ortaya çıkan tablodan hareketle, Fransa siyasetinin geleceği ile ilgili olasılıkları değerlendirdiği bir projeksiyon hazırlanmıştı.³¹ Projeksiyona göre beş senaryonun yaşanma ihtimâli vardı. Buna göre en güçlü ihtimal, Birlikte! ittifakının 289 milletvekilini tutturamayıp basit çoğunluğa sahip olmasıydı. Bu da NUPES’in ikinci güç olarak Ulusal Meclis’teki ana muhalefet partisi olacağı bir senaryoyu içeriyordu. Böyle bir durumda solun başta Cumhuriyetçiler olmak üzere diğer gruplarla ortak bir paydada buluşabilmesinin zor olduğu gerçeği düşünüldüğünde bir politika sürekliliğinin sağlanabileceğini, ancak uzlaşılması güç birtakım reformların Ulusal Meclis’ten geçebilmesi için Birlikte! ittifakının özellikle de Cumhuriyetçiler ile ittifak kurabilmeye

²⁹ “Newly Appointed French Minister Denies Rape Accusations”, *Reuters*, 22.05.2022, <https://www.reuters.com/world/europe/newly-appointed-french-minister-denies-rape-accusations-2022-05-22/> Erişim Tarihi: 22.05.2022.

³⁰ Esra Taşkın, “Fransa’da Genel Seçimin İlk Turu Pazar Günü Yapılacak”, *Anadolu Ajansı*, 10.06.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-genel-secimin-ilk-turu-pazar-gunu-yapilacak/2610472> Erişim Tarihi: 14.06.2022.

³¹ Daniela Ordonez, “Why Legislative Elections Threaten the Economic Landscape”, *Oxford Economics*, 01.06.2022, <https://www.oxfordeconomics.com/resource/why-legislative-elections-in-france-threaten-the-economic-landscape/> Erişim Tarihi: 14.06.2022.

ihtiyacı olacağını düşündürüyordu. İkinci senaryo, NUPES'in 289 milletvekilini tutturamadığı, fakat basit çoğunluğa sahip olduğu durumdu. Böyle bir senaryoda Macron'un planladığı programı hayata geçirebilmesi daha da zor olacaktı ve Cumhuriyetçiler veya Ulusal Birlik ile daha yakın ilişkiler geliştirememesi durumunda ciddi bir siyasi krizin yaşanması mümkündü. Üçüncü ihtimâlde ise Birlikte! ittifakının mutlak çoğunluğu elde edip Ulusal Meclis'e en az 289 milletvekili göndermeye hak kazanması vardı. Bu durumda politika sürekliliğinin sağlanması kesin gibi olsa da potansiyel toplumsal gerilim kanallarının yeniden açılarak Sarı Yelekliler benzeri protestoların derinleşerek yeniden patlaması için ortam oldukça elverişli olacaktı. NUPES'in mutlak çoğunluğu elde ettiği senaryo ise en düşük ihtimâlde sahip olan beklentiydi. Böyle bir sonuç ortaya çıksaydı, Fransa siyasetinde "kohabitasyon" olarak isimlendirilen ve Beşinci Cumhuriyet döneminde seçim sisteminin yeniden düzenlenmesine neden olan olgu, bir kez daha yaşanacaktı. Kohabitasyon kısaca cumhurbaşkanı ve başbakanın farklı partilerden göreve geldiği bir sistem olmakla birlikte, son olarak 1997-2002 yılları arasında Jacques Chirac'ın cumhurbaşkanlığı ve Lionel Jospin'in başbakanlığı döneminde yaşanmıştı.

19 Haziran'da gerçekleşen seçimlerin ikinci turunda Birlikte! ittifakı Ulusal Meclis'te mutlak çoğunluğu sağlamayı başaramadı.³² Katılım oranının %46,2 olduğu turda, önceki dönemde sahip olduğu koltuk sayısının 101'ini kaybeden Birlikte! ittifakı, %38,6 oy alarak meclise 250 milletvekili gönderebildi. %31,6 oy alarak koltuk sayısını 151'e çıkaran NUPES ise ana muhalefet grubu oldu. Ancak esas sürpriz, şüphesiz Ulusal Birlik'ten geldi. Toplamda 82 koltuk daha almaya hak kazanan Le Pen'in ittifakı, mecliste 89 milletvekili ile temsil edilmeye hak kazandı. Dolayısıyla Macron'un cumhurbaşkanlığı süresince hedeflediği politikaları hayata geçirebilmek için oldukça çetrefilli bir yolu geçmesi gerekecek.

Macron'un karşı karşıya kaldığı sorunlar sadece çoğunluğu elde edememesiyle sınırlı değildi. Örneğin seçim öncesinde bakanlar kurulunda yer alan üç bakan yeni dönemde milletvekilliğine seçilmeyi başaramadı. Deniz İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Justine Benin, Sağlık Bakanı Brigitte Bourguignon ve Ekolojik Geçiş ve Bölgesel Uyum Bakanı Amelie de Montchalin'in milletvekillikleri düştüğü için kabine baştan kurulmak zorunda kalacaktı. Aynı zamanda Ulusal Meclis Başkanı Richard Ferrand ve eski İçişleri Bakanı Christophe Castaner da seçilemeyen eski vekiller arasındaydı. İkinci olarak, NUPES ittifakı kesin bir dille kendisini ana muhalefet olarak ifade ettiği için Birlikte! ittifakının Ulusal Meclis'te iş birliği yapacak bir gruba ihtiyacı var. İş birliği için Birlikte! ittifakının 58 milletvekili kaybederek meclise 62 milletvekili yerleştirmeyi başaran Cumhuriyetçiler veya Ulusal Birlik hareketiyle yakın ilişkiler geliştirmesi gerekiyordu. Ancak bu durum,

³² Resmi kaynak tarafından açıklanan Ulusal Meclis'teki dağılım için bkz: "Répartition des Groupes Politiques dans L'hémicycle: XVIe législature", *Assemblée Nationale*, 05.07.2022, [https://www2.assemblee-nationale.fr/instances/liste/groupes_politiques/effectif/\(hemi\)/true](https://www2.assemblee-nationale.fr/instances/liste/groupes_politiques/effectif/(hemi)/true)

kendisini merkez siyasete yerleştirmeye çalışan Macron'un partisi Yeniden Doğuş'un³³ (*Renaissance*) mecliste kendi politikalarından taviz vermesi gerektiği gerçeğini daha da görünür kılıyor.

Seçimlerden sonra 30 Haziran 2022 tarihinde Ulusal Meclis Komisyon başkanları ve üyeleri görevlerine getirildi. Buna göre, sekiz komisyondan yedisinin başkanlığı Birlikte! ittifakı tarafından üstlenilirken, Maliye, Genel Ekonomi ve Bütçe Kontrolü Komisyonu'na NUPES ittifakının milletvekili Éric Coquerel başkanlık etmeye başladı. 4 Temmuz 2022'de Başbakan Borne, milletvekili olarak seçilemeyen dört bakanın yerine yeni milletvekillerinin atandığı yeni kabineyi ilan etti. Göreve yeni gelen Bakanlar Kurulu'nun ilk toplantısının ardından düzenlenen basın toplantısında konuşan eski Sağlık Bakanı ve yeni Hükümet Sözcüsü Olivier Véran, yeni kabine için Borne'un Ulusal Meclis'ten güvenoyu istemeyeceğini duyurdu. Bunun üzerine NUPES grubu, 6 Temmuz 2022'de hükümetin düşürülmesi amacıyla Ulusal Meclis'e gensoru önergesi verdi. Cumhuriyetçiler ve Ulusal Birlik, bu gensoruya destek vermeyeceklerini ve oylamaya katılmayacaklarını duyurdu. Sonuç olarak, 11 Temmuz 2022 tarihinde oylanan gensoruda 289 milletvekili ile elde edilmesi gereken çoğunluk sağlanamadı ve sadece 146 oy alınabildi.

Macron'un ikinci cumhurbaşkanlığı dönemi için öngörülen sorunların ilk göstergeleri, petrol rafineleri, nükleer santraller ve akaryakıt depolarında başlayan işçi grevleriyle ortaya çıktı. 16 Ekim 2022 tarihinde ise NUPES'in çağrısıyla Paris'te hayat pahalılığını ve "iklim değişikliğiyle mücadele yöntemlerindeki tutarsızlığı" protesto etmek üzere 30 binden fazla Fransız vatandaşı sokağa çıktı.³⁴ 18 Ekim'de ise kamu çalışanlarının ve daha sonrasında demiryolu işçilerinin de katılımıyla genel grev düzenlendi ve Fransa'daki grev ve hayat pahalılığına karşı eylem dalgası 2023 yılı yazına kadar devam edeceğe benziyor.

2023 yılından itibaren resesyona beklentilerinin arttığı bir ortamda Fransa'nın enerji arzında ve dengeli enflasyon politikasında sorunlar yaşaması ve sosyal harcamalarda kısıntılar yapması bekleniyor. Fransa'daki elektrik dağıtım şirketi *Réseau de Transport d'Électricité* (RTE), nedeninin trafoda yaşanan bir arıza olduğunu belirtse de, Paris'in 3'üncü, 4'üncü ve 5'inci bölgelerini etkileyen 8 Aralık'taki elektrik kesintisi, akıllara tasarruf amaçlı bir önlem alındığı ihtimalini getirdi.³⁵ Zira Fransa Elektrik Kurumu (*Électricité de France* - EDF), Kasım 2022'den itibaren elektrik tüketiminde geçen yılın aynı dönemine kıyasla %10'luk bir tasarruf gerçekleştirildiğini kamuoyuyla paylaştı. Bu da Macron'un tasarruf yapmaya yönelik çağrılarının halk nezdinde bir karşılığı olduğu

³³ Emmanuel Macron, 5 Mayıs 2022'de önceden İlerleyen Cumhuriyet (*La République En Marche!* - LREM) olan parti isminin Yeniden Doğuş olarak değiştirildiğini açıkladı.

³⁴ Esra Taşkın, "Fransa'da Hayat Pahalılığını Protesto İçin Binlerce Kişi Sokaklara Döküldü", *Anadolu Ajansı*, 16.10.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-hayat-pahaliligini-protesto-icin-binlerce-kisi-sokaklara-dokuldu/2713067> Erişim Tarihi: 17.10.2022.

³⁵ "Elektrik kesintisi yüzünden Paris'in bir bölümü karanlığa büründü", *Fransa Postası*, 09.12.2022, <https://www.fransapostasi.fr/fransa/elektrik-kesintisi-yuzunden-parisin-bir-bolumu-karanliga-burundu/> Erişim Tarihi: 09.12.2022.

anlamına gelse de, enerji ve gıda arzı konusunda çözülmesi gereken sorunların geçerli olduğunu ispatladı. Kabul edilen bütçe değişikliği uyarınca aralık ayının sonuna kadar 12 milyon haneye 100 avrodan 200 avroya kadar değişen enerji yardımı, yeni yıldan itibaren 10 milyon Fransız vatandaşının yararlanabileceği 100 avroluk akaryakıt yardımı ve kış sonuna kadar öğrencilere 10 milyon avroluk gıda yardımı yapılması kararlaştırıldı.

Türkiye-Fransa İlişkilerine Etkisi

Macron'un birinci döneminde Türkiye ile Fransa arasındaki ilişkiler, sürekli bir gerilim hâlinde seyretmişti. Öncelikle 15 Temmuz 2016'da başarısız darbe teşebbüsünün ardından Türkiye'nin neredeyse tüm Batı ülkeleriyle ilişkilerinin zedelenmesiyle başlayan süreç, AB ile müzakere hâlinde olan birçok konunun da askıya alınmasıyla devam etmişti. Yine aynı dönemde Türkiye'nin insan hakları ve demokratik kriterlerde başta Fransa olmak üzere AB üyesi ülkeler tarafından yoğun eleştiriler alması, iki ülke arasındaki ilişkilerin yeniden onarılamamasına yol açmıştı.

Esasında Macron'un Türkiye'nin üyeliğine karşı aldığı pozisyon, Fransa açısından yeni bir gelişme değil. Özellikle de Fransa'da 2007-2012 yılları arasında cumhurbaşkanlığı görevinde olan Nicolas Sarkozy döneminde Türkiye'nin üyelik sürecinin baltalandığını hatırlamakta fayda var. Sarkozy'nin cumhurbaşkanlığında Fransa, beş faslın açılmasını veto etmiş, ardından göreve gelen Hollande 17 ve 33'üncü fasılların açılmasına onay vermişti.

Fakat Sarkozy'nin Türkiye'nin üyeliğine karşı takındığı tavrın derin bir altyapısı da vardı. Henüz bloke ve veto kararları alınmadan önce Sarkozy, bir Vatikan ziyaretinde Türkiye'yi "Küçük Asya'da bulunan" bir ülke olarak tanımlamış ve Asya'nın bir parçası olarak değerlendirmişti.³⁶ Bir yıl sonra Türkiye'nin üyeliği konusu ile ilgili "Türkiye'nin üyeliğine her zaman karşıydım" diyerek bir açıklamada bulunmuş, bu konunun referanduma açılacağını de belirterek Türkiye'nin üyeliğine yönelik karşıtlığın aynı zamanda bir iç politika hamlesi olduğunu adeta deklare etmiştir.³⁷ Özellikle de 2009 yılında Türkiye'nin bir ayrıcalıklı ortak olarak kalması gerektiğini, en fazla "Avrupa'nın bir müttefiki" olabileceğini ve AB üyeliğine karşı olduğunu dile getirdiği birçok açıklama yaptı. Bu dönemdeki en çarpıcı gelişmelerinden birisi ise 2011 yılında dönemin Cumhurbaşkanı

---

³⁶ "Sarkozy: Türkiye Avrupa'da değil, küçük Asya'dadır", *Hürriyet*, 21.12.2007, <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/sarkozy-turkiye-avrupada-degil-kucuk-asyadadir-7902875> Erişim Tarihi: 27.10.2022.

³⁷ "Sarkozy opposes Turkey's EU entry, seeks referendum", *Hürriyet*, 25.04.2008, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/sarkozy-opposes-turkeys-eu-entry-seeks-referendum-8782041> Erişim Tarihi: 28.10.2022.

Abdullah Gül ile yaptığı toplantıdan sonra Sarkozy'nin Türkiye için üyeliğin mümkün olmadığını ve üyelik yerine alternatif çözümlerin geliştirilebileceğini ifade etmesiydi.³⁸

Sarkozy'nin temel olarak coğrafi nedenleri gerekçe göstererek takındığı Türkiye'nin üyeliğine karşı pozisyon, Macron'un birinci cumhurbaşkanlığı döneminde "AB değerleri ve ilkeleri" üzerinden devam etti.³⁹ Cumhurbaşkanı Erdoğan ile 2018'in Ocak ayında düzenlediği toplantı sonundaki açıklamasında Türkiye'nin "insan haklarını önemsemesi" ve "hukuk devletine saygı duyması" gerektiğini belirtti.⁴⁰ Macron, Ağustos 2018'de Türkiye'nin "Panislamist ve Avrupa karşıtı" bir kampanya sürdürmesi nedeniyle üyelik müzakerelerinin devam edemeyeceğini;⁴¹ 21 Ekim 2019 tarihinde verdiği bir röportajda ise Türkiye'yi AB'nin bir komşu ülkesi olarak nitelendirerek "otoriter" bir rejime sahip olduğunu kaydetti.⁴² Daha da ötesinde Türkiye'nin düzenlediği Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili olarak Macron, Türkiye'nin Avrupa ile ortak hareket etmediğini ima ederek Türkiye'yle yapılan silah ihracatının askıya alınmasının neden "haklı olduğunu" ifade etmeye çalışmıştı.⁴³ Ayrıca Macron da, tıpkı Sarkozy gibi, Türkiye'nin üyeliğine bir alternatif olarak "imtiyazlı ortaklık" önerisini desteklemişti.⁴⁴ Dolayısıyla, iki lider özelinde Fransa'nın Türkiye'nin AB üyeliğiyle ilgili pozisyonu, detayda farklılaşsa da özde hep aynı kaldı.

Türkiye'nin 2019 yılında Barış Pınarı Harekâtı'nı Fransa'nın karşı tutumuna rağmen başlatması, 2020'de ayyuka çıkan Doğu Akdeniz ve Libya gibi bölgesel gerilimler, özellikle Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Macron arasında yoğunlaşan karşılıklı eleştirilerin ve polemiklerin temel etkenlerindendi. Fakat, 2021'in başı itibariyle iki ülke

³⁸ "Sarkozy'den Soğuk Mesaj", *Hürriyet*, 25.02.2011, <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/sarkozyden-soguk-mesaj-1357111> Erişim Tarihi: 29.07.2022.

³⁹ Tevfik Karpuzcu, "Macron ve Sarkozy'nin Türkiye'nin Avrupa Birliği Üyeliği Konusunda Söylemlerinin Karşılaştırmalı bir Analizi", *ARHUSS*, 3(2), 2020.

⁴⁰ Leigh Thomas, "During Talks with Erdoğan, France's Macron Urges Respect of Rule of Law", *The Wire*, 06.01.2018, <https://thewire.in/external-affairs/talks-erdogan-frances-macron-urges-respect-rule-law> Erişim Tarihi: 10.11.2022.

⁴¹ Barçın Yınanç, "France's Macron Declares the Defeat of Turkey's Democrats", *Hürriyet Daily News*, 30.08.2018, <https://www.hurriyetdailynews.com/opinion/barcin-yinanc/frances-macron-declares-the-defeat-of-turkeys-democrats-136279> Erişim Tarihi: 08.11.2022.

⁴² "Emmanuel Macron in his own words (English)", *The Economist*, 2019, <https://www.economist.com/europe/2019/11/07/emmanuel-macron-in-his-own-words-english> Erişim Tarihi: 08.11.2022.

⁴³ "Macron: Türkiye'nin Suriye Harekâtı 'Çılgınlık'; IŞİD Canlanırsa Bunun Sorumlusu Türkiye Olur", *Euronews*, 18.10.2019, <https://tr.euronews.com/2019/10/18/afp-fransa-almanya-ve-ingiltere-liderleri-erdogan-ile-suriye-operasyonunu-gorusecek> Erişim Tarihi: 09.11.2022.

⁴⁴ "Avrupa Birliği Bakanı Ömer Çelik: Türkiye'ye imtiyazlı ortaklık teklif edilemez, ciddiye almıyoruz", *Cumhuriyet*, 19.01.2018, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-42745674> Erişim Tarihi: 13.12.2022.

arasındaki ilişkilerde bir normalleşme umudu yeşermeye başladı. Geçtiğimiz yıllarda gergin olan Türkiye ile Fransa arasındaki ilişkilerin 30-31 Ekim 2021'de G20 Roma Zirvesi'nde gerçekleşen ikili görüşmelerden itibaren olumlu yönde seyrettiği gözlemlenebiliyor.⁴⁵ Normalleşmeye dair umutları yeşerten diğer etkenler ise Türkiye ve AB'nin Doğu Akdeniz'de yaşanan gerilimin hafifletilmesi konusunda uzlaşa sağlaması ve Türkiye'nin özellikle Orta Doğu ülkeleriyle ilişkilerini normalleştirmek için girişim başlatması olarak görülüyor.

Macron'un yeniden seçilmesiyle Türkiye-Fransa ve Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir sürecin başlayacağı öngörülebilir. Özellikle de Ukrayna krizinde Türkiye ve Fransa'nın üstlendiği arabulucu misyonu ve 24 Mart 2022 tarihindeki NATO Zirvesi'nde Macron ve Erdoğan arasında gerçekleşen iyi niyetli fikir alışverişleri, güvenlikten teknik alanlara kadar birçok konuda yeniden tasarlanabilecek bir iş birliğinin yakında olduğunun göstergeleri arasındaydı. İş birliği alanlarından biri, Fransa ve İtalya'nın içinde bulunduğu EUROSAM konsorsiyumu ile Türkiye arasında SAMP/T programı için imzalanan iyi niyet mektubuydu. Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle aksamaya başlayan görüşmelerde, NATO Zirvesi'nden sonra yeniden ivme yakalandı.⁴⁶ Libya konusunda da iki taraf arasındaki gerilimin azaldığı ve ortak bir paydada buluşulduğu da dikkatlerden kaçmıyor.

Fransa ve Türkiye arasındaki ilişkilere ticari açıdan bakıldığında ise yine umut verici bir tablo ortaya çıkıyor. Türkiye, Fransa'nın AB dışında en çok ticaret yaptığı üçüncü ülke konumunda yer alıyor. Aynı zamanda ikili ticari ilişkilerde Türkiye'nin Fransa'ya yaptığı ihracat, 2014 yılından bu yana Fransa'dan yapılan ithalattan daha fazla. TÜİK'in 2021 yılı dış ticaret istatistikleri verilerine göre Türkiye'nin Fransa'ya yaptığı ihracatın değeri 9 milyar 111 milyon dolar iken, Fransa'dan yapılan ithalat 7 milyar 931 milyon dolar olarak gerçekleşti.⁴⁷ Fransa ise hem ihracat hem de ithalat verileri ışığında Türkiye'nin en çok ticaret yaptığı yedinci ülke. 2019 yılı verilerine göre, Türkiye'nin ihraç ettiği ürünler listesinde otomobil sanayi ürünleri (%30,9), hazır giyim (%14), otomobil yan sanayi ürünleri (%6,1), elektrikli ev aletleri (%5,1), genel kullanıma yönelik makine ve cihazlar (%3,6), tekstil endüstrisi ürünleri (%3,1) ve elektrikli cihazlar (%2,7) başı çekiyor. Aynı yıl Fransa'dan ithal edilen ürünlerde ise genel kullanıma yönelik makine ve cihazlar (%9,5), temel kimyasal, azotlu, plastik ve sentetik kauçuk ürünler (%9,1), uçak ve uzay endüstrisi ürünleri (%8,2), demir ve çelik ürünleri (%8,1), otomobil yan sanayi ürünleri (%7,6), elektrikli cihazlar (%6,9) ve tıbbi farmasötik ürünler (%6,5) önde geliyor. Bütün bu verilere rağmen 2014 yılında belirlenen 20 milyar avroluk ticaret hacminin henüz

⁴⁵ Erdem Tekçi, "G20 Roma Zirvesi: İklim Değişikliği, Küresel Kurumlar Vergisi ve İkili Görüşmeler", *İKV Dergi*, 270 (Kasım 2021), s. 60-65.

⁴⁶ "Türkiye'nin EUROSAM SAMP/T Süreci Tekrar İvme Kazandı", *SavunmaSanayiST*, 21.07.2022, <https://www.savunmasanayist.com/turkiyenin-eurosam-samp-t-sureci-tekrar-ivme-kazandi/> Erişim Tarihi: 15.09.2022.

⁴⁷ "Genel Ticaret Sistemine Göre Dış Ticaret: Ülkelere Göre Dış Ticaret", *TÜİK*, 29.08.2022, <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=dis-ticaret-104> Erişim Tarihi: 23.09.2022.

tutturulamadığını ve ayrıca Türkiye ile Fransa'nın Afrika ve Orta Asya gibi birçok bölge özelinde ticaret ve yatırımlarda iş birliğinin devam ettirilmesi üzerinde mutabık kalındığını belirtmek gerekiyor. Türkiye-Fransa Ortak Ekonomi ve Ticaret Komisyonu (JETCO) Altıncı Dönem Toplantısı'nda 20 milyar avroluk ticaret hacmi hedefinin hayata geçirilebilmesi için yeni bir protokol imzalandı. 28 Eylül 2021 tarihinde imzalanan bu yeni protokol ile Ticaret Bakanı Mehmet Muş ve dönemin Fransa Dış Ticaret ve Yatırım Bakanı Franck Riester'in temsilinde iki ülke, Türkiye'nin güçlü bir pazar olduğunu yineleyerek Türkiye'ye yapılacak yatırımların artırılacağını ve yeni pazarlara birlikte yönelebileceğini ifade etmişti.

Fakat bu iş birliğinin sorunsuz ilerlediğini iddia etmek de oldukça zor. Macron'un yeniden seçilmesinden sonra Türkiye ile Fransa arasında sürekli olarak karşılıklı iyi niyetin tazelenmesini gerektiren gündemler meydana geliyor. Ukrayna işgali sonrasında Macron'un Rusya ile diyalog sürecini devam ettirerek savaşın seyrine daha fazla müdahil olma çabası, Türkiye'nin yürüttüğü politika ile ters düşebilecek bir potansiyel barındırıyor. Nitekim bu durum, Macron'un Cezayir ziyaretindeki açıklamaları ve Élysée Sarayı'nda toplanan büyükelçilere hitaben sarf ettiği "Türkiye'nin dünyada Rusya ile görüşmeye devam eden tek güç olmasını kim ister?" ifadesiyle yeniden gündeme geldi.⁴⁸ Özellikle de tahıl krizi ve savaş esirleri üzerinden gelişen belirsiz ortamın Türkiye'nin üstlendiği arabulucu misyonu ile çözülmeye başlaması sonrasında Macron'un kullandığı ifadeler, takip edenlerin kafasını karıştırmak için yeterli oldu. 5 Eylül 2022'de mevkidaşı Catherine Colonna ile görüşen Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, ortak basın toplantısında Macron'un Cezayir ziyaretinde Türkiye'nin Afrika'da Fransa'ya karşı bir kara propaganda yürüttüğünü ima eden sözlerine atıfta bulunarak Fransa ile birçok konuda hemfikir olmasa da Türkiye'nin diyalog ve iş birliği ile çalışmaya devam etmek istediğini vurguladı.

Türkiye ve Fransa arasındaki ilişkilerde yaşanacak gelişmelerin Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde de doğrudan etkide bulunacağını düşünmek için yeterli delil söz konusu. Özellikle de Macron'un şahsında, Fransa'nın yeni bir genişlemeyi desteklemediği tekrardan hatırlanmalı. Macron, 9 Mayıs Avrupa Günü'nde AP'de yaptığı konuşmada "Avrupa Siyasi Topluluğu'nun" kurulması önerisinde bulundu. Böyle bir topluluğa ihtiyaç duyulmasının sebebinin Ukrayna ile hemen hemen yakın zamanlarda üyelik başvurusunda bulunan Moldova ve Gürcistan'ın üyelik müzakere süreçlerinin on yıllar sürebileceğine dayandıran Macron, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da tesis edilen barış düzeninin sürdürülmesi için AB'nin artık tek başına yeterli olamayacağını ve bu nedenle de kıtada daha geniş katılımlı bir siyasi iş birliği platformu kurulması gerektiğini belirtti. Böylelikle Avrupa kıtasının refahının, güvenliğinin ve istikrarının güçlendirilebileceğini ve Avrupa siyasi topluluğunun ortak çıkarlar temelinde belirlenecek siyasi iş birliği alanlarının AB politikalarına bir tehlike oluşturmayacağını da sözlerine ilave etti. Fakat

⁴⁸ "Macron: Türkiye'nin Dünyada Rusya ile Görüşmeye Devam Eden Tek Güç Olmasını Kim İster?", *euronews*, 01.09.2022, <https://tr.euronews.com/2022/09/01/macron-turkiyenin-dunyada-rusya-ile-gorusmeye-devam-eden-tek-guc-olmasini-kim-ister> Erişim Tarihi: 02.09.2022.

sürecin işleyişinde Türkiye'nin bahsinin birçok yerde geçirilmemiş olması Türkiye'de hem siyasi çevrelerden hem de sivil toplum kuruluşlarından itirazların yükselmesine sebep olmuştur.⁴⁹ Sonunda 6-7 Ekim 2022'de düzenlenen Prag Zirvesi'nde Avrupa Siyasi Topluluğu hakkında fikir alışverişinde bulunmak üzere Türkiye de dâhil 17 ülkenin katılması için AB Konseyi Başkanı Charles Michel ve AB Dönem Başkanı olan Çek Cumhuriyeti'nin Başbakanı Petr Fiala tarafından 22 Eylül 2022'de davet mektupları gönderildi ve Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir pencere daha açılmış oldu.

Sonuç Yerine: Seçimlerden Çıkarılacak Dersler ve Türkiye-AB İlişkilerine Etkileri

İkinci kez cumhurbaşkanlığı görevine gelmeye hak kazanan Macron'un genel seçimler sonucunda karşı karşıya kaldığı tablo nedeniyle seçim süresince "reform" retoriği ile vadettiği bazı politikaları hayata geçirebilmesi oldukça zor görünüyor. Bunların başında da şüphesiz ki emeklilik yaşının 65'e yükseltilmesi ve nükleer enerjinin de yeşil enerji kaynakları arasında sayılması geliyor.

Macron'un cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde belirlediği siyasi gündemi ne kadar hayata geçirebileceği ile ilgili gerçekleştirilen bir tartışmaya⁵⁰ göre genel eğilim, Macron'un ikinci döneminde düzenli olarak meclis içi bir uzlaşma aramak zorunda kalacağı ve son iki yılda ciddi bir şekilde hissedilen "tam yetkili cumhurbaşkanı" rolünü sürdürmeyeceği konusunda yoğunlaşmış durumda. Dolayısıyla Macron'un koalisyon ortaklarını sürekli olarak ikna etmesi ve özellikle de merkez sağda yer alan muhalefet milletvekillerini kazanması gerekecek. Ancak, Cumhuriyetçilerin lideri Christian Jacob, açık bir şekilde meclisin yeni formasyonunda bir muhalefet partisi olacaklarını ve herhangi bir anlaşma ve koalisyonun içinde yer almayacaklarını belirtti. Daha tehlikeli olan durum ise yeniden güçlenen sol ve "aşırı sağcı" hareketlerin yasama gündemini bloke etme ve Macron'un manevra alanını daraltma sözü vermiş olması. Bu senaryonun hayata geçmesi durumunda Fransa'yı bekleyen siyasi iklim, şüphesiz ki, belirsizlik ve istikrarsızlık olacaktır.

Şu ana kadarki tabloda Ulusal Mecliste salt çoğunluğu elde edemeyen Fransız hükümeti, anayasadan doğan haktan şimdiden sekiz kez yararlanarak 2023 bütçesinin ilk kısmı için hazırlanan yasa tasarısını meclisten tartışılmadan ve oylanmadan geçirerek Senato'nun onayına sundu. Bu karar alma pratiği Ulusal Meclise gensoru verme hakkını sunmasının yanında şimdiden sert eleştirilere maruz kaldı.⁵¹ Örneğin Boyun Eğmeyen Fransa'nın

---

⁴⁹ İKV adına İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu tarafından kamuoyuyla paylaşılan açıklama için bkz: "İKV'den Basın Açıklaması: Türkiye, Prag Zirvesi'ne Davet Edilmeli", İKV, 07.09.2022, https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?ust_id=5367&id=8515 Erişim Tarihi: 23.09.2022.

⁵⁰ Norimitsu Onishi, Constant Méheut ve Aurelien Breeden, a.g.e.

⁵¹ Özlem Deniz Kahraman, "49.3 Numaralı Yasa Macron İçin Ne Anlama Geliyor?", ANKASAM, 29.10.2022, <https://www.ankasam.org/49-3-numarali-yasa-macron-icin-ne-anlama-geliyor/> Erişim Tarihi: 13.12.2022.

Grup Başkanı Mathilde Panot, “otoriterlik” ithamında bulunurken,⁵² Panot’un partisi hükümeti düşürmek üzere gensoru verileceğini açıkladı. Karar alma süreçlerinde yaşanabilecek tıkanıklığın önüne bu yöntemle geçilmeye çalışılsa da, emeklilik yaşı gibi büyük reform ve revizyon tekliflerinin mutlaka Ulusal Meclisten geçirilmesi gerekiyor.

Genişleme hakkında ise bir tavır değişikliğini beklemek şimdilik hayal. Bir aday ülke olan Türkiye hakkında Macron’un tavrını değiştirmesi için Türkiye’nin Avrupa değerleriyle daha fazla uyumlu olması gerekiyorsa da Türkiye tarafı, Macron’un da kendi beklentilerini daha ciddi bir şekilde dinlemesi ve özümsemesini bekliyor. Seçim sonrası Türkiye ve Fransa arasındaki ilişkilerin bir normalleşme çerçevesi etrafında sürdüğü kabul edilmeliyse de, yeni gerginlikleri haralayacak konuların çözümü için diyalogu devam ettirmeye ihtiyaç duyulacaktır. Bahsi geçen konuların başında, şüphesiz Ukrayna krizi geliyor. İki ülkenin de yürütmeye çalıştığı arabulucu misyon, şu ana kadar savaşın bitmesi için yeterli olmasa da, gündemdeki bazı sorunlu alanların çözümü için katkıda bulundu. Ancak savaşın seyrine göre beklentiler değişiklik gösterebilir, bu da yeni çıkar ve ihtiyaçları doğurarak yeni bir görüş farklılığını gündeme getirebilir. Türkiye ve Fransa arasındaki sorun alanlarından bir diğeri de iki ülkenin Afrika kıtasındaki varlığından kaynaklanıyor. Özellikle Kuzey Afrika ve Sahra Altı Afrika’da bölgedeki ağırlığı nedeniyle Çin’e karşı “iş birliği temelinde bir rekabet” hâlinde devam eden iki ülkenin varlık mücadelesi, zaman zaman dışişleri bakanlıkları arasında geçen yoğun mesailere sebep oluyor.

Sözün özü, Macron’un yeniden seçilmesiyle Türkiye ve AB arasındaki ilişkilerde ileri ve temelden adımların atılmasını beklememekte yarar var. Macron tarafından önerilen Avrupa Siyasi Topluluğu’nun 6-7 Ekim’de Prag’ta gerçekleştirilen ilk toplantısında alınan kararlar, yeni bir müzakere zemininin başlayabileceğini akıllara getiriyor. Ancak Macron’un ikinci cumhurbaşkanlığı sürecinde tam üyelik hedefi doğrultusunda mutlak bir beklenti içine girmek ve Fransa siyasetinin dinamikleriyle Türkiye-AB ilişkileri hakkında bir tümevarımda bulunmak, bizleri yanlış sonuca götürecektir. Tüm bunlar bir arada değerlendirildiğinde, Türkiye’nin Gümrük Birliği’nin güncellenmesi ve Vize Serbestisi Diyalogu gibi alanlarda yapması gereken reformlara öncelik vermesi ve Fransa gibi ileri siyasi ve ekonomik bağların bulunduğu ülkelerle ilişkilerin güçlendirilmesinin ülkemizin AB üyelik hedefine hizmet edeceği unutulmamalıdır.

---

⁵² Esra Taşkın, “Fransa’da hükümet 2023 bütçesinin onaylanmadan geçmesi için anayasal yetkisini kullandı”, *Anadolu Ajansı*, 19.10.2022, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/fransada-hukümet-2023-butcesinin-oylanmadan-gecmesi-icin-anayasal-yetkisini-kullandi/2715793>